

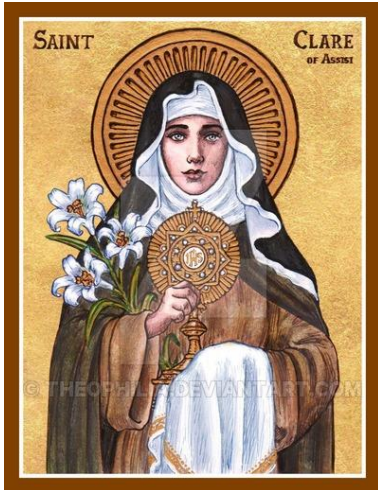
1. Maailmas on emakeelena räägitavate keelte esikümnes mandarini, hispaania, inglise, hindi, araabia, portugali, läänepandžabi ja veel kolm keelt. Kaks õiget annavad ühe punkti.
Millised keeled?

2. Pildil olev mees on üks kuulsamaid revolutsionääre spordis (kergejõustikus). Tema poolt kasutusele võetut kasutatakse tänase päevani kõikide oma ala tippude poolt. **Mille pildilolev mees kasutusele võttis?**

3. Seitsmest maailma edukaimast muusikaartistist või ansamblist plaadimüügiarvestuse järgi on tänaseks tegevuse lõpetanud viis – The Beatles, Elvis Presley, Michael Jackson, Led Zeppelin ja Pink Floyd. **Kes on ülejäänud kaks, kes tegutsevad tänini?** Üks õige annab ühe punkti.
4. **Mille mõõtmiseks kasutatakse rahvusvahelise mõõtühikuna laudimeetrit?** Asutusi, kus see mõõtühik kasutust leiab, on Eestis üsna palju ning klientide puuduse üle need ei kurda.
5. 2018. aasta detsembris salvestati helisid paigas, kus seda kunagi varem pole tehtud. Helid tekkisid seadme päikesepaneelide liikumisest tuule tekitatud rõhumuutuste mõjul. **Kus see helisalvestus tehti?**

6. 1958. aastal määras Paavst Pius XII Püha Clara selle tänapäeval vägagi mõjuka tehnoloogilise valdkonna kaitsepühakuks. On ilmne, et praeguses kiiresti muutavas maailmas antud valdkond oma kaitsjat vajab. **Mida kaitseb Püha Clara?** Parempoolsel pildil on üks antud valdkonna pioneeridest Philo T. Farnsworth.

7. Stephen Tallents on jätnud olulise jälje nii Eesti kui Läti ajalukku. Kuigi temaga ei olnud päris rahul kumbki pool, ei ole tema tehtud otsuseid seni olulisel määral muudetud. **Millega Stephen Tallents on läinud Eesti ja Läti ajalukku?**
8. **Kuidas nimetatakse toidu valmistamise tehnoloogiat**, kus toit vakumeeritakse ning nõ küpsetatakse madalal temperatuuril kuumas vees (tavaliselt 65°–85°C)?
9. Pildil olev puu (*lad k Caria*) ühendab endas kaht meie lemmikteemat – muusikat ja toidu valmistamist, kuna selle puitu kasutatakse nii trummipulkade valmistamiseks kui suitsutamiseks. Küsitav puu kuulub heitlehiste puude perekonda pähklipuuliste sugukonnas. Perekond koosneb umbes 20 liigist, millest 14 kasvavad looduslikult Põhja-Ameerikas, 6 Aasias. Nimetatud puule on omased suured pähkliid. **Mis puu?**

10. Kes laulab?

11. Kindlatel juhtudel lõhuti teatud ameti pidajatel keskaegses Põhja-Itaalias tool või pink. Mõistest „purustatud pink“ on tekkinud termin, mida kasutatakse tänapäeval üle maailma, sh ka Eestis. **Milline termin?**
12. Hardi Volmeri filmis “Minu Leninid” (1997) nägi publik kaugeltki rohkem Lenineid kui ainult ühte. Peamist Leninit selles vaimukas pseudoajaloolises komöödias mängis vene näitleja Viktor Suhhorukov. **Kes kehastasid aga Lenini teisikuid ehk hüüdnimede järgi Kerjust, Kriminaali, Elektrikku ja Munka?** Kolm õiget annavad ühe punkti.

13. 1923. aasta kevadel võttis Eesti Vabariik vastu seaduse, millega andis Eesti Punasele Ristile erioiguse teatud toodete müügiks. Esimesed seesugused tooted põhinesid rahvuslikel motiividel ja tulid müüki sama aasta lõpus arhitekt Boris-Aleksander-Emil Krümmeri ja tema abikaasa poolt kujundatuna. Mille tootmiseks ja müügiks sai Punane Rist erioiguse?
14. Suurbritannias ringi sõites võib sageli näha tuttava ilme ja mudelinimega autosid nagu Zafira, Mocca, Astra, Vectra. Need sõidukid ei kannu aga mitte Opelil firmamärki, vaid ühe selle tütarettevõtte oma. **Milline Opelil tütarfirma toodab autosid Suurbritannias?**
15. Pildil olevaid pisiskulptuure kasutati Jaapanis abivahendina esemete vööle kinnitamiseks. Neid valmistati valdavalt puidust, elevantlõust, bambusest, ninasarviku hambast. **Millist spetsiifilist nimetust nende kohta kasutatakse?**

16. Esimesena võttis selle kasutusele Venemaa Peeter I korraldusel, suurematest riikidest viimasena Suurbritannia Elizabeth II valitsusajal. Nüüdseks on sellega kaasa läinud pea kõik riigid v.a. kaks, kelle *ouguiya* ja *ariary* eiravad rahvusvahelist tava. **Mille kohta me küsime?**
17. Seda naisterahvast saab pidada ilmselt 20. sajandi tuntumaks ja edukamaks naislenduriks, kellele kuulub mitukümmend lennunundusrekordit, millest osa on siiani ületamata. Teiste hulgas oli ta ka maailma esimene naissoost lennukikapten ja esimene naine, kes juhtis nii helikopterit kui ka raket- ja reaktiivlennukit. **Kes?**

18. Milliste alade praegu kehtivad Eesti kergejõustikurekordid (olümpiaalade arvestuses) on kõige kauem vastu pidanud meeste ja naiste arvestuses. Meeste rekord sündis 1976. aastal Podolskis (rekord püsinud 42 aastat), naiste rekord 20. juulil 1972. aastal Moskvas (rekord püsinud 46 aastat). **Küsime nii rekordiomanikke kui ka spordialasid.** Üks õige paar annab ühe punkti.
19. Nõukogude lastekirjanduse klassikasse kirjutatud Arkadi Gaidari noorsoojutustus “Timur ja tema meeskond” peakangelane sai oma nime kirjaniku poja järgi. Algses versioonis kannab peategelane aga sootuks teistsugust nime, mis kirjastusele paraku ei sobinud. **Mis nime peategelane algelt kandis?** Nii raamatu- kui filmisõber teab seda laeva nimena ühest seiklusromaanist, mille alusel on tehtud ka mitu filmi.

20. Kuulete Vene helilooja Pjotr Tšaikovski sümfooniatest tuntuimat, VI sümfooni, mis kannab alapealkirja “Pateetiline”. Teose võtmesõnaks on helilooja enda sõnul ELU ning selles kostub ka üks eesti rahvaviisi. Oletatakse, et see jäi Tšaikovskile kõrvu Haapsalus, kus ta 1867. aasta suvel viibis. Samanimeline aurupaat teeb huvireise Haapsalus. **Mis on rahvaviisi pealkiri?**

21. Mis aastaga on tegu? +/- 1 aasta annab ühe punkti.

- * Anti välja Led Zeppelini album „Physical Graffiti“
- * Valmis mängufilm „Indrek“
- * Suri filmimees Pier Paolo Pasolini
- * Sündis David Beckham
- * Eesti kitsarööpmelisel raudteel sõidab viimane rong
- * Margareth Thatcher valitakse konservatiivide partei liidriks

22. 1946. aastal tehti Rootsis küsitlus, milles muuhulgas küsiti, mida arvavad rootslased eestlastest töötajatest. Üldiselt oldi eestlastega rahul aga oli ka paar etteheidet. **Millised olid need kaks asja, millega rootslased rahul ei olnud?**

Tuleb tõdeda, et üldjoontes kehtivad samad etteheited või “etteheited” ka täna.

23. Pildil on 1983.a valmistatud silmaloputustops. Eriliseks teeb selle konkreetse eseme valmistusviisi. **Mil moel pildilolev tops toodeti?** Küsitavat meetodit kasutati teadaolevalt maailmas esimest korda.

24. Fidži on saareriik Vaikses ookeanis, pindala 18 270 km², rahvaarv 915 300 (2016. aasta andmetel). Riigi pealinna nimi ühtib kirja­pildis ühe tuntud Eesti ettevõtte nimega. Vihjeks olgu öeldud, et selle Eesti ettevõtte toodangut omab nii mõnigi siin saalisviibija. **Mis on Fidži pealinn?**

25. Kuulete ansamblit, mis kultuuriajakirjanik Valner Valme sõnul on üks tähtsamaid punkbände, olemata päriselt punkbänd. Inglismaal Boltonis tegutsemist alustanud muusikaline kollektiiv tõusis 1970. aastate keskel kiiresti üheks pungikogukonna tugisambaks ning 1978. aastal ilmus nende esimene album “Another Music in a Different Kitchen”. Huvitavaks bändi ajaloo juures tuleb pidada fakti, et küsitava ansambli asutaja ja vokalist elas viimased aastad Tallinnas, kus ta eelmise aasta detsembris 63-aastaselt suri.

Küsime bändi ja laulja nime.

26. Johannes Aavik oli legendaarne keeleteadlane, kellele kuulub tähelepanuväärne koht Eesti tänapäeva kirjakeele kujundamises. Aavik propageeris kirjakeele forsseeritud arendamist ja keele ilu printsiipi. Aavik tõi kirjakeelde arvukalt laensõnu (eeskätt soome keelest), murdesõnu ja uudistuletisi. Tema kunstlikult loodud uutest tüvisõnadest on eesti keele põhisõnavara hulka jõudnud umbes 30 (näiteks embama, laup, lünk, meenutama, evima, laip, mõrv, roim). Kolme viimase sõna kasutusele minekus on ilmselt oma roll ka tema tõlgitud kriminaalromaanidel, kus ta ohtralt pruukis oma loodud sõnu. Nende sõnadega passib hästi kokku sõna neim/neimama, mida Aavik samuti sageli kasutas, kuid mis sel määral kasutusse ei ole jõudnud. **Mida tähendab neim/neimama?**
27. Hiljuti lahkus meie hulgast John Bogle, keda Peeter Koppel nimetas järelhüüdes kangelaseks, kes oma tegevusega on suutnud keskkonda paremuse suunas mõjutada. Nimelt suutis tema ettevõtte Vanguard Group oluliselt alandada teatud teenuse hinda, mis muutis selle paljudele kättesaadavaks. **Millega Vanguard Group tegeleb?**
28. Pildil näete härrasmeest, keda on iseloomustatud kui sarkastilise huumormeelega, tugeva tehnikataibuga etnograafiahuvilist, kes oli ka hea ärivaistuga. **Kes on pildil?** Küsimus on päevakajaline.

29. Tartu kesklinnas asuvat Tiiu Kirsipuu valmistatud kaksikskulptuuri Eduard Vildest ja Oscar Wilde'ist teavad küllap kõik. **Millisesse Tartu sõpruslinna - samuti ülikoolilinn - püstitati 2004. aastal antud skulptuuri täpne koopia?**
30. Kuulete Eesti rahvaviisil ning K. A. Hermanni ja P. Tekkeli sõnadel põhinevat tuntud lastelaulu. Selle laulu sõnades kõlab ühe Aafrika riigi pealinna nimi (nii nagu me seda kirjakeeles teame). Selle riigi pindala on 619 745 km², elanike arv vaieldav, mõnedel andmetel 8 miljonit, teistel andmetel 11-13 miljonit, elanikud usundilt valdavalt kristlased. **Mis riik ja mis on pealinna nimi?**

31. 1902. aastal loodud legendaarne muusikainstrumentide firma pankrotistus 2018. aastal. Nende hinnatuim instrument kannab kompanii nime. Lisaks kuulusid firma tooteportfelli ka sellised kaubamärgid nagu Wurlitzer, Dobro ja Epiphone. **Mis firmaga on tegu?**
32. Eesti ühed kõige suurejoonelisemad ja ühtlasi kallimad filmidekoratsioonid on 1964.a Türisalu pangale ehitatud Hamleti loss ja 1986.a Kadrioru Jäähalli ehitatud templisaal seiklusfilmi "Madude oru needus" tarbeks. Ometigi ületab need oma mastaapsuselt mitmekordselt üks teine dekoratsioon, mille maksumuseks koos sinna juurdekuuluva väljaehitamise ja kujunes ulmelised 50 miljonit rubla ning mis leidis ja leiab aktiivset kasutamist tänapäevani. **Mis filmi jaoks see dekoratsioon ehitati?**
33. Pildil olev sõjamees oli oma elu jooksul olnud mitmes tähtsas ametis. Muuhulgas on ta olnud nii Saaremaa kui ka kogu Eestimaa kõrgeim ametimees. Ta andis välja korralduse, mille sisu võttis rahvasuu kokku lühidalt "keelan, käsen, poon ja lasen". **Kes?**

34. Selle ajaloolise riigi omakeelne nimi oli Tahuantinsuyo (Tawantinsuyu). Kõrgajal elas seal ligikaudu 12 miljonit inimest ning pindala oli 1,8 miljonit km² hõlmates 6 tänapäeva riigi territooriumi. **Mis riik?**
35. 2018.a märtsis avaldas noor Eesti youtuber muusikavideo "Pael", mis kogus kiiresti populaarsust. Vähem kui poole aastaga vaadati seda rohkem kui miljon korda. **Millise kasutajanime all youtuber tegutseb?** 🗣️

36. **Küsime sõna**, mis eesti keelde on tulnud läbi piiblitõlgete ning tähistas seal head kaaslast. Valdavalt on see sõna positiivse tähendusega ka tänapäeval, kuid mitte igas riigis. Eestis on see sõna teatud põhjustel omandanud negatiivse varjundi, mistõttu kasutatakse seda pigem iroonilistes sõnavõttudes.
37. Pildil olevad toredad vidinad võiksid olla iga peres, kus käsitööst lugu peetakse. Tegemist on mitme sajandi vanuse käsitöö liigiga, mis sai tõenäoliselt alguse Itaalias, kust see jõudis 16. sajandil Sileesiasse, Baierisse ja Böömimaale ning sajandi lõpuks Hollandisse ja Belgiasse, kus see saavutas oma tipptaseme. Mida nende instrumentidega tehakse?

38. Lühike ja lihtne küsimus – **kes on pildil ja millisesse ametisse mees äsja asus?** Omab doktorikraadi lingvistikas, on rajanud jäätise- ja külmtoodete ettevõtte. Nimi 1p, amet 1p.

39. See, mitmete Eesti pagulaste osavõtul 1950. aastal valminud film, räägib fiktiivsest moodsa diktatuuriga riigist Liquidatziast. Lavastaja põlgas filmi peale valmimist ära ja tegi kõik endast oleneva, et linatöös ei jõuaks kunagi avalikkuse ette. Möödunud aastal näidati seda siiski režissööri perekonna nõusolekul mõnel korral, sh Eestis. **Kes oli filmi režissöör?**
40. Eerik Laidsaar (kodanikunimega Johannes Pillikse) oli eesti kergejõustiklane, prosaist, näitekirjanik ja (spordi)ajakirjanik. 1930. aastatel tegutses Rahvalehes ja Spordilehes ning oli Leedu ajalehe Sportas korrespondent Eestis. Tema tuntumad ilukirjandusteosed on „Kolm võtit“, „Noorsõdur Pension“, „Kapral Pensioni seiklused“, „Ingeri tütar“ ja „Dii-pii muigab“, milles pajatatakse lõbusaid lookesi laagrielust. Kes on Dii-piid, kellest selles raamatus räägitakse?

41. Prantsuse siidikaupmehel Francois Clary'l oli kaks tütart – Desiree ja Julie, kes abiellusid mõlemad Suure Prantsuse Revolutsiooni järgsel Prantsusmaal mõjukate meestega ning kandsid teatud eluperioodil ka kuninganna krooni. Edukam õdedest oli Desiree, kes enne abiellumist oli lühikest aega kihlatud ka Napoleoniga. **Kellega Desiree ja Julie Clary abiellusid?** Üks nimi annab ühe punkti.
42. **Kes oli see NBA staar**, kelle nimel on mitmed veel tänini kehtivad kurioossemad rekordid. Teiste hulgas kuulub tema nimele 10 minuti jooksul visatud 60 punkti ja lauapallide hankimise rekord (ühes mängus 197 lauapalli). Tulenevalt tema mängustiilist võeti kasutusele 3 sekundi reegel. **Kes?**
43. Eesti samblasõbrad valivad aasta sammalt 2017. aastast. Esimesena pälvis sellise suure tähelepanu harilik karusammal ehk käolina, 2018. aasta sammal oli aga harilik laanik. Milline samblatüüp valiti 2019. aasta samblaks (pildil), mis on saanud nime 19. saj Tähtveres elanud mõisniku järgi. Sammal kasvab soostunud okasmetsades, harvem soode äärealadel puude varjus. **Milline sammal? Küsime täpset nime.**

44. Washingtoni ülikoolis õpetab seda ainet Läti juurtega USAs sündinud ja kasvanud Guntis Šmidchens. Teemast hakkas ta huvituma juhuslikult, peale seda, kui oli oma õemehel külas olles leidnud polüvinüülkloriidist ketta. Tema õpetajateks olid Felix Oinas ja Harri Mürk. **Mis on see USA ülikoolides harva õpetatav aine, mida hr Šmidchens annab?**
45. Kuulete mängimas üht diskomuusika pioneeri, kes saavutas rahvusvahelise tuntuse, tehes koostööd Donna Summeriga. Tema muusikat on kasutatud kümnetes auhindu pälvinud filmides, nagu “Kesköine ekspress”, “Arminägu”, “Flashdance” jpt. Ta on kirjutanud muusika nii 1984.a kui 1988.a olümpialauludele. Viimati tõusis mehe populaarsus taas kõrgustesse tänu Prantsuse popbändile Daft Punk, mille liikmed peavad küsitava loomingut üheks oma suurimaks inspiratsiooniallikaks. **Kes?**

46. Kui maailma suurimad riigid pindala arvestuse järgi on Venemaa, Kanada ja Hiina, ning nimekirja allosas leiame Monaco ja Vatikani, siis küsime hoopis seda, **milline riik on selles edetabelis Eestist (129. koht) ühe koha võrra ees (pindala 48 600 km²) ja milline ühe koha võrra taga (pindala 43 094 km²)?** Tegemist ei ole Aasia ega Aafrika riikidega. Üks riik annab ühe punkti.
47. Mati Klooren, Mare Garšnek, Aino Talvi, Jüri Järvet, Aksel Orav, Olev Eskola on kõik suurepärased näitlejad, kes on lisaks teatrilavadele mänginud ka mitmetes erinevates filmides. On aga üks film, milles nad kõik osalesid. Nende rollid selles filmis olid teatud mõttes sarnased. **Milline tuntud film neid ühendab?**

48. Veel üks küsimus eesti keele grammatikast. **Küsime kiiluna esinevat fraasi, mis osutab adressaadile ja mida kasutatakse adressaadi kõnetamiseks.** Sageli näitab see ka kõneleja suhtumist kõnetatavasse. Eesti keeles on see nominatiivis ning eristatakse ülejäänud lausest koma(de)ga.
49. Pildil olev instrument on peamiselt muusikute tööriistaks, samas leiab see sagedast kasutamist ka politseis (ja siinkohal ei pea me silmas politseiorkestrit). **Milleks politseinikud seda kasutavad?**

50. Nagu alustame nii ka lõpetame keelte küsimusega. Just täna esilinastub kauaoodatud mängufilm „Tõde ja õigus“. Lisaks inglise, saksa, prantsuse, soome, läti, vene ja tšehhi keelele on Tammsaare romaanisarja esimene osa tõlgitud veel kahte keelde. **Mis keeltest käib jutt?**

1. jaapani, vene ja bengali
2. flopp stiili kõrgushüppes
3. Elton John, Madonna
4. raamatute hulga mõõtühik
5. Marsil salvestatud helid (NASA Insight marsimaandur)
6. televisiooni kaitsepühak
7. Eesti – Läti piiri jagamine peale Vabadussõda
8. SOUS VIDE
9. Hikkoripuu (Carya)
10. Salvador Sobral
11. Pankrot
12. Lauri Nebel, Eero Spriit, Jüri Järvet juunior, Peter Laurits
13. Mängukaardid
14. Vauxhall
15. Netsuke
16. Kümnenndsüsteem rahakorralduses
17. HANNA REITSCH
18. ENN SELLIK – 5000 m jooks / RAISSA RUUS – 800 m jooks
19. Duncan
20. Rahvaviis „Kallis Mari“
21. 1975
22. 1) ei lepi ühe töökohaga vaid võtavad võimalusel ka teise 2) ei taha liituda ametiühinguga
23. Esimene 3d prinditud objekt maailmas.
24. SUVA
25. Buzzcocks – Pete Shelley;
26. Kättemaks
27. investeerimisega
28. Johannes Pääsuke
29. Galway, Iirimaa
30. Lõuna-Sudaan, pealinn Juba.
31. Gibson
32. Vallatud/Ohtlikud kurvid
33. Adolf von Seckendorff
34. Inkade riik
35. Kanad on Muhedad
36. Seltsimees
37. Niplispitsi
38. Krišjānis Kariņš, Läti peaminister
39. Ingmar Bergman
40. pagulane, displaced person
41. Desiree Jean-Baptiste Bernadott'iga
Julie Joseph Bonapartiga
42. Wilt Chamberlain
43. Wulfi turbasammal
44. eesti keel
45. Giorgio Moroder
46. DOMINIKAANI VABARIIK / TAANI
47. Viimne reliikvia
48. üte
49. kontrollivad kiirusmõõteseadme toimimist
50. leedu ja hollandi